

Wervelkrant

06/2

juni 2006 • Nr 2

BOEREN TOEREN

-2,5 euro

*foto voorkaft : Is er groter contrast mogelijk tussen boerenlandbouw en de dictaten van de distributiesector?
foto genomen bij boerderij In de zon te Vissenaken*

'Wervelkrant 06/2' is krant 66 in het 16de Werveljaar.

Kringlooppapier; gedrukt met vegetale inkt door Druk in de Weer 1400 exemplaren.

Deze krant is een uitgave van Wervel vzw (Werkgroep voor een rechtvaardige en verantwoorde landbouw). Alle artikels mogen worden overgenomen, mits bronvermelding en mits toezending van de publicatie aan Wervel.

Lay-out: Peter Breugelmans.
kaft: José Mangano.

Deze krant kost 2,5 euro

Op www.wervel.be is er een drie-maandelijkse voedselkrant

Daar Wervel niet over structurele subsidies kan beschikken, doen we een beroep op mensen, groepen, organisaties, die ons maandelijks/ jaarlijks iets -naar eigen draagkracht- willen storten.

Dat kan op 001-2165388-36 van Wervel.
IBANCode BE 46-001-2165388-36
BIC/Swift code GEBABEBB
Deze bijdragen benutten we om allerlei projecten mede mee te financieren.

Aan wie alleen de Wervelkranten wil ontvangen, vragen we minimum 15 euro (voor organisaties minimum 20 euro), dit als ondersteuning voor de publicatie- en verzendkosten.

Wervel is een project bij Krekelsparen van Netwerk-Vlaanderen. Het erkend nummer is 94/0054. Wervel is ook een project bij het nieuwe Dynamosparen van Netwerk-Vlaanderen en Triodos Bank.

Wervelcontactadressen:

Lus Mussche: Vinkendreef 13, 3120 Tremelo, Tel./fax.: 016/ 53 26 95.

Secretariaat: Vooruitgangstraat 333/9 A, 1030 Brussel, Tel./fax.: 02/ 203 60 29

e-mail: info@wervel.be

website: www.wervel.be

verantwoordelijke uitgever :
Louis De Bruyn,
Nonnenstraat 19 2800 Mechelen

Publicaties: u kunt de lijst vinden op de website of aanvragen op het secretariaat. U kunt ook een voorstellingsbrochure (in het NL, E, D, F, SP) en folder (NL, E, F, PORT en SP) aanvragen op het secretariaat
Met de steun van OEVER, samenwerkingsverband van religieuze congregaties in Vlaanderen

“’t Zijn toeren met teuten!”

Dat was één van de staande uitdrukkingen in mijn jeugdjaren. Wat ik me als kind bij die ‘teuten’ moest voorstellen, was niet echt duidelijk. Het ‘toeren’ was me des te beter bekend, want vader was veearts. We gingen graag met hem ‘op de boer’ - een andere staande uitdrukking thuis. Boerentoeren avant la lettre dus.

Wervel bestaat uit basisgroepen en themagroepen, die eigen dynamieken hebben en onafhankelijk van elkaar werken. Het gebeurt wel meermaals dat de groepen elkaar inspireren. Bijvoorbeeld basisgroep Oost-Vlaanderen werkte in 2005 samen met FIAN en Land-in-zicht rond ‘grond’. De themagroep landbouwbeleid diepte onlangs het thema grond uit, wat de Wervellezer kon lezen in de vorige Wervelkrant. Basisgroep Limburg wil nu die visietekst op de concrete Hasseltse en Limburgse situatie leggen.

Basisgroep Antwerpen is een kleine, maar fijne groep. Een actieve werk-groep. Twee jaar geleden startten ze samen met de Stad Antwerpen een biomarkt op het Falconplein. Een beweging, een toer dus van boer naar consument in de stad. In de beste Werveltraditie lieten ze vlug het kindje lopen. Nu is het een aparte organisatie die Bioplein Antwerpen organiseert. Hetzelfde gebeurde jaren eerder. Het toenmalige Coopibo (nu: Vredeseilanden), Wervel en Elcker-ik Leuven (nu: Vormingplus) startten anno 1996 met Voedselteams. Enkele jaren later werd het een eigen VZW (www.voedselteams.be) Dit jaar vieren Voedselteams hun tienjarig bestaan. Op 1 oktober worden de pioniers terug op het appèl geroepen. Je hoort vast nog van die viering. ’t Zijn toeren!

De crisisjaren 1996-2000 (Gekke koeien, dioxinecrisis, nieuwe varkenspestgolf, etc.) waren blijkbaar vruchtbaar. Stad Hasselt vroeg Wervel om een werking uit de bouwen rond ‘duurzame landbouw’. Ook dat is nu een eigen werking geworden: op stadsniveau, met een ambtenaar ‘duurzame landbouw’. ’t Zijn toeren met teuten!

Het Bioplein in Antwerpen is nu een begrip. Elke eerste zondag van de maand toeren boeren richting ’t Stad. Waarom zou ’t Stad dan niet richting boeren kunnen toeren? De creatieve basisgroep nam vorig jaar vanuit die intuïtie een nieuw initiatief: Boerentoeren. Vanaf de Antwerpse Boerentoren zouden de eerste bussen richting platteland vertrekken. Een ware gok, maar dankzij intens gefolder en met de megafoon van Radio 2 liepen de bussen overvol. Waren me dāt toeren!

En nu zitten we midden in het uitdeiningseffect: de andere basisgroepen nemen met plezier dit interessante model over om consumenten in te leiden in de wondere wereld van de landbouw.. Kijk zelf even voor het lopende jaar:

20 april: provincie Antwerpen

20 mei: provincie Antwerpen

3 juni: provincie Antwerpen

10 juni: Gent

9 juli: Vlaams-Brabant

17 september: Kortrijk en omstreken.

Limburg is in voorbereiding: een fietstoer, vermoedelijk eind september.

We namen geen patent op het merk ‘Boerentoeren’, want dat konden we niet maken. Eind jaren ‘90 voerden we namelijk -samen met Oxfam-Solidariteit en Oxfam-Wereldwinkels- een actie richting Europees Parlement: ‘Geen patent op leven!’. Hoe kan je nu op toerend leven een patent nemen? Dat hebben andere instanties blijkbaar begrepen. Ze kwamen eens gluren. Een gelijkaardig project toert nu regelmatig door Vlaanderen: ‘Gluren bij de burens’.

Voor zover ik iets van Wervel gesnapt heb, willen we niet gaan gluren bij boeren. We willen er vooral leren van hun leven en overleven. Ons laten inspireren door hun creativiteit, die overal in Vlaanderen de kop opsteekt. Met ons getoer hopen we begrip en respect te laten opborrelen bij de onwetende consument in ’t Stad en andere steden en gemeenten. Zonder dat ze er genoeg van krijgen. Geen toeren met teuten dus.

Het zijn heel andere boerentoestanden dan tijdens de boerentoeren met vader in de jaren ‘60-’70. De boeren van toen zijn in de loop der jaren zeer uitgedund en de blijvers staan zwaar onder druk. Het platteland verdient solidariteit van de stadsmensen.

De stadsstaat Vlaanderen heeft zijn platteland broodnodig.

Luc Vankrunkelsven

GGO's

Moratorium op terminatorzaden blijft

Het moratorium op het gebruik van terminatorzaden wordt bekrachtigd. Die beslissing is gevallen tijdens een VN-top over biodiversiteit in het Braziliaanse Curitiba. Een brede coalitie van kleine boeren, inheemse gemeenschappen en verdedigers van mensenrechten reageert opgelucht. "Dit is een gloriëdag voor 1,4 miljard arme boeren die afhankelijk zijn van hun zaaizaad", zei Francisca Rodriguez van Via Campesina. "Terminatorzaad is een massavernietigingswapen tegen de voedselsoevereiniteit". De werkgroep van de conventie over biodiversiteit oordeelde dat het in 2000 ingestelde moratorium op de zogenaamde GURTs (Genetic Use Restriction Technologies) onverminderd van kracht blijft.

De terminatorstechnologie is voor de tegenstanders het ultieme bewijs dat multinationals de landbouw wereldwijd naar hun hand willen zetten. Boeren produceren van oudsher zelf zaden waarmee ze hun velden het volgende seizoen kunnen inzaaien. Voor arme boeren is het vaak de enige manier om het hoofd boven water te kunnen houden. Milieugroepen vrezen bovendien dat het 'terminatorgen' ongewild naar andere planten overspringt. Het verzet tegen de technologie blijft overigens niet beperkt tot milieugroepen en radicale boerenbewegingen. In het Europees Parlement scharden 419 afgevaardigden zich achter een kritische resolutie, terwijl er maar 15 tegenstemmen werden geteld.

ADVERTENTIE

WILS

DRUKKERIJ IGNACE WILS

DRUKKERIJ IGNACE WILS NV

HEIDESTRAAT 85

2890 SINT-AMANDS

TEL. +32 (0)52 33 23 30

FAX +32 (0)52 33 73 36

INFO@WILS-PRINT.BE

Polen mag de teelt van zestien genetisch aangepaste maïssoorten verbieden

De Europese Commissie heeft daar toestemming voor gegeven. Het is de eerste keer dat Europa instemt met een nationaal verbod op de teelt van genetisch gewijzigde gewassen. De toelating van genetische gewijzigde gewassen blijft de Europese landen verdelen. Onlangs verbood Oostenrijk het gebruik van het gemodificeerde koolzaad GT73 van zaadproducent Monsanto. De minister van Volksgezondheid Maria Rauch-Kallat kondigde een verordening af tegen de invoer van het koolzaad, dat in de

Europese Unie wel is toegestaan. De Europese Commissie werkt intussen aan strengere toelatingsprocedures voor GGO's. Bedoeling is om in de toekomst nauwgezet te letten op langetermijneffecten. Ook mag de Europese Voedselautoriteit niet klakkeloos allerlei testresultaten van bedrijven overnemen, maar moet het daarvoor richtlijnen opstellen. De nieuwe regelgeving moet voor- en tegenstanders van gewassen dicht bij elkaar brengen.

ADVERTENTIE

LUKEMIEKE

Vegetarisch

Restaurant - Traiteur

Vlamingenstraat 55
3000 Leuven

Tel.: 016/22.97.05

Fax: 016/22.43.63

Open elke werkdag
van 12.00-14.00u en 18.00-20.30u

Wervel en Greenpeace vragen engagement van distributiesector

Soja vervangen door lokaal geteelde eiwitten in veevoeder? Distributiesector speelt sleutelrol!

De problematiek van de grootschalige sojateelt ligt Greenpeace en Wervel na aan het hart. Aanvankelijk vooral geconcentreerd in het zuiden van Brazilië, heeft de sojateelt zich zeer snel uitgebreid naar het Amazonewoud. Dat is het grootste tropische regenwoud ter wereld en van groot belang voor de biodiversiteit. Door hun aanwezigheid in deze regio promoten multinationals zoals Cargill en Monsanto de verdere uitbreiding van soja-aanplanting, daarin aangemoedigd door de Europese agro-industrie.

In 2004-2005 was al 1,2 miljoen hectare soja aangeplant in het Amazonewoud. De impact hiervan? Ontbossing vaak met bosbranden en een ernstig verlies aan biodiversiteit; intensief gebruik van pesticiden met vervuiling en vergiftiging tot gevolg. Wanneer genetisch gemanipuleerde soja wordt gebruikt, komt daar nog eens een verminderde bodemvruchtbaarheid

bovenop, net als een toegenomen resistentie van onkruiden tegen pesticiden. De grootschalige sojateelt draagt ook niet bij tot meer welzijn voor lokale gemeenschappen en inheemse volkeren. Integendeel, kleine boeren worden nogal eens met geweld van hun land verdreven. Op de grootschalige sojaplantages zijn de arbeidsomstandigheden vaak erbarmelijk, soms is er zelfs sprake van slavernij. Net zoals in Argentinië gaat de uitbreiding van de sojateelt ten koste van de lokale voedselproductie.

Europese vraag

Hoeft het nog gezegd: de Europese vraag naar soja in veevoeder stimuleert de verdere uitbreiding van soja-aanplantingen. In 2003 werd 70% van de Braziliaanse soja geëxporteerd. Ook het merendeel van de wereldwijde sojaproductie is bestemd voor veevoeder. Europa is tot op vandaag één van de belangrijkste importeurs ter wereld van soja. Greenpeace en Wervel voeren al jaren campagne rond

genetisch gemanipuleerde organismen (ggo's). In België heeft de distributiesector een belangrijke bijdrage geleverd aan het bannen van ggo's uit de winkelrekken. Ook zijn al stappen vooruit gezet rond het weren van ggo's uit het diervoeder van kippen, varkens, rundvee en vis. Maar ondanks al deze inspanningen, blijven ggo's onze voedselketen binnendringen. De distributiesector vormt een belangrijke schakel in de hele voedselketen. Daarom ook verwachten wij van de sector een engagement.

Concreet

Meer concreet vragen wij van FEDIS en van de distributiesector een duidelijk standpunt en een concreet stappenplan, met volgende elementen:

- voort zetten van het werk rond ggo-vrij dieren-voeder;
- stappen zetten om te garanderen dat geen Amazonesoja wordt gebruikt;
- initiatieven nemen om het vervangen van soja door lokale teelten mogelijk te maken.

Op weg naar àndere soja?

Op het moment dat Greenpeace met veel succes 'ons' jarenoud sojathema in de pers uitbazuint, zijn Rui Alberto Valença en Silceu Roque Dalberto bij Wervel te gast.

Wat 30-40 jaar geleden in Zuid-Brazilië begon met de Groene Revolutie, herhaalt zich nu in alle heftigheid in het Noorden van het immense land, in het Amazonegebied: massale ontbossing; weerloze, kleine boeren die verjaagd worden; inheemse volkeren die omsingeld worden door sojavlaktes. Het wordt hoog tijd om onderscheid te maken tussen de sociaal-rechtvaardige en ecologisch meer verantwoorde soja en soja van de monoculturen in de patronale landbouw. Wervel is vooral begaan met de ommekeer en met

Rui en Silceu (midden achteraan) te gast bij hoeve De Ploeg

alternatieven: terugkeer naar gras-klover en andere alternatieven om de ecologische kringlopen terug te sluiten en om als boeren minder afhankelijk te zijn van externe inputs. Hennep, huttentut, lupinen en andere eiwitbronnen horen voor Wervel niet langer thuis in luchtkastelen, maar op de akkers van de Vlaamse boer. Tegelijkertijd is het legitiem dat het Braziliaanse Fetraf, als belangenorganisatie van gezinsboeren, afzetgebied zoekt voor zijn 'andere' soja.

In Europa

Rui is verantwoordelijk voor heel het sojaverhaal bij Fetraf (www.fetrafsul.org.br); Silceu reist mee namens Cotrimaio (www.cotrimaio.org.br), een boerencoöperatief, verbonden met

Fetraf. Terwijl Rui meer staat voor het politiek-syndicale luik, staat Silceu op zijn strepen om afzet te vinden voor de soja van 13.000 geassocieerde leden. Eind mei-begin juni waren ze tien dagen in Nederland, Frankrijk en België om contacten te leggen met bedrijven. O.a. het Vlaamse Alpro, Delhaize en Bemefa stonden op het appèl. Al is Bemefa de koepel van de veevoederfabrikanten, toch zijn Fetraf en Cotrimaio vooral op zoek naar afzet van hun biologische soja voor menselijke consumptie.

Rui en Silceu zijn het Pinksterweekend te gast bij Wervelaars, die in 2005 Fetraf bezochten: Ria De Wulf, Ronny Aerts en Jef Aertsen. De Brazilianen nemen nu op hun beurt deel aan de opening van de bioweek aan het station van Gent. Wervel heeft er een interactieve stand rond soja en haar alternatieven. Nadien zijn ze te gast bij Dirk Ria in Lovendegem. Zaterdag nemen ze deel aan de Boerentoeën van Antwerpen. Eén van de bezoeken is het bedrijf van de familie Aerts in Herselt. Ronny is er één van de pioniers in het doordenken rond een ander landbouwmodel zonder maïs en zonder import van soja. Ze worden ondergedompeld in de visie van Ronny: van bacteriën, over probiotica dikke darmflora tot gras-klover.

Afzet verzekeren?

Nadien, in de bus, vraag ik hen: "Jullie zijn nu te gast geweest bij boeren die de ommekeer maken. Zowel Ria en Dirk als Ronny en de vijf samenwerkende families in Herselt hebben soja en maïs buiten gegooit! Gaat dit niet in tegen

jullie belangen? Jullie zijn toch op rondreis in Europa om sója van de gezinslandbouw af te zetten ..."

Rui: "Op het eerste gezicht misschien wel, maar eigenlijk toch ook weer niet. Het is belangrijk dat, zowel onze boeren in Brazilië, als de boeren hier in Vlaanderen hun onafhankelijkheid heroveren. Een groot deel van onze boeren zijn verdreven door de Groene Revolutie of zijn afhankelijk gemaakt van enkele producten; soja op kop. Het is voor ons nu zaak om terug onze bedrijven te diversifiëren. Soja kan daar een onderdeel van zijn; geen monocultuurproduct. Het is tevens belangrijk dat we aan beide kanten van de oceaan de ecologische kringloop terug herstellen."

Silceu: "Wij zijn op de eerste plaats hier om de meerwaarde van de soja van de Agricultura Familiar aan te kaarten. Bovendien gaat het om biologische soja, die vooral voor menselijke consumptie kan ingezet worden."

Rui: "Er zijn grote verschillen tussen de hoogtechnische bedrijven hier en de minder kapitaalintensieve bedrijven van de meeste Fetrafleden. Maar we hebben alvast gemeen dat de boeren hier en bij ons lange, zware dagen hebben. Er wordt hard gewerkt. De creativiteit over en weer is heel inspirerend. Een andere wereld is mogelijk."

Wervel: "As mãos que alimentam a nação ('De handen die de natie voeden') is terecht de slogan van Fetraf. Bedankt voor jullie uitwisseling."

De sojarepubliek brandt!!

Op 18 mei was Javiera Rulli, een biologe en ecologiste van de Grupo Reflexion Rural (GRR) van Argentinië te gast bij Wervel. De ecologische en sociale gevolgen van de sojateelt in Brazilië, Bolivia, Paraguay en Areantinië vatte ze samen als "de sojarepubliek brandt". Voor onze veeteelt en onze industriële voedings- en andere producten verandert het landschap en het land zienderogen ... voor wie ogen heeft, maar zelfs satellietbeelden helpen ons blijkbaar niet om de werkelijkheid van de kaalkap en de monocultuur onder de ogen te zien. Laat staan dat we ons bewust zijn van de dramatische sociale ontwikkeling.

Soja-plantages groeien jaarlijks aan met 250.000 ha en daardoor worden zo'n 90.000 pattelandsbewoners naar de armoede van de steden verwezen. Privé-brigades intimideren en liquideren organisaties van inheemse bevolking en boeren die zich verzetten.

Recht op voedsel?

Recht op grond?

Vergeet het.

Amazonebewoners bedreigd door sojagiganten

Wild-west toestanden, zo definieert Michiel van Geelen van Milieudefensie de situatie in Noord-Brazilië. Hij klaagt alle bedrijven in de sojaketen - van de grote sojaproducten tot aan de supermarkt - aan bij het Volkstribunaal op Enlizando Alternativas. Ondanks eerdere bedenkingen is Michiel van Geelen tevreden over de manier waarop hij en zijn Braziliaanse getuigen de misstanden aan de kaak konden stellen bij het Tribunaal.

Deze aanklacht is gericht tegen de hele sojaketen. Waarom?

Voor mij is ieder bedrijf dat direct of indirect soja uit de Amazone koopt, schuldig aan de misstanden die dáár plaatsvinden. Waarom zou de veevoederindustrie in Nederland minder verantwoordelijk zijn dan de grote voedselgiganten als Cargill? Of het grootste slachtbedrijf Vion, in Nederland die de vetgevoederde dieren slacht voor de voedingsindustrie als Unilever? Al die bedrijven in de sojaketen wijzen steeds met de beschuldigende vinger naar elkaar. Daardoor verandert er niets.'

Toch zijn de grote Amerikaanse voedselgiganten als Cargill en ADM, die de meeste soja naar hun fabrieken in de havens van Amsterdam en Rotterdam zenden, de belangrijkste schakel...

Als het aan mij ligt zou Cargill direct worden aangeklaagd wegens de misdaden die het bedrijf pleegt in de Amazone. Dan spreek je over het financieren en faciliteren van de grote sojaboeren die zich schuldig maken aan illegale houtkap, slavernij, milieuvervuiling en het illegaal verjagen van kleine boeren. Maar het zou naïef zijn om de verantwoordelijkheid van de veevoederindustrie niet te noemen. Want 93 procent van de soja die in Nederland wordt geïmporteerd, wordt verwerkt tot veevoeder. Als de veevoederindustrie een signaal zou geven dat ze geen soja uit de Amazone willen, was al een belangrijke stap gezet.

Kan je niet naar de gewone rechter stappen? Of de misstanden aankaarten bij de autoriteiten?

Nee, want dat wordt niet serieus genomen. De machtsverhoudingen in

actie in Gent rond soja-Amazone met de start van de bioweek

Brazilië zijn in het voordeel van de sojaproducten. De Cargill fabriek nabij Santarem in de Amazone is daar een goed voorbeeld van. Wij klagen ze aan, toch bouwen zij illegaal die fabriek, met steun van de autoriteiten. Er is geen rechtvaardigheid. De repressie is groot in het noorden van Brazilië. Wij werken samen met een lokale priester die via Radio Rural actie voert tegen de illegale praktijken van de sojagiganten. Hij wordt nu bedreigd en zelfs door de bisschop gemaand te stoppen met - wat zij vinden - de hetze tegen de sojaproducten. Als je dat overkomt, ga je je eenzaam voelen.

Is dit Volkstribunaal een stap dichterbij een officiële aanklacht, geruggensteund door de internationaal geldende jurisprudentie?

Ik hoop het wel. Ik geloof werkelijk dat het Permanent Peoples' Tribunal iets kan veranderen in de publieke opinie. Het is een lang proces, maar het kan zorgen dat er internationaal meer aandacht komt voor de straffeloosheid die multinationals en importeurs nu genieten. Het Tribunaal heeft zich in het verleden bewezen door regeringsleiders aan te klagen. Toen was daar ook geen officieel gerecht voor; nu is er dat wel in Den Haag.

Hoe gaat het nu verder met de aanklacht?

De bedoeling is dat de jury uit alle aanklachten een selectie maakt van de zaken die zij verder wil onderzoeken. Ik

vergelijk deze sessie met een eerste getuigenverhoor. Ik hoop samen met de getuigen de jury voldoende overtuigd te hebben van de feiten. Vanwege de beperkte tijd die we kregen, slechts twintig minuten, zal ik proberen in de komende dagen en weken de jury extra informatie te verschaffen. Maar zelfs als ze ons niet selecteren voor een vervolgsessie, ben ik tevreden. Het belangrijkste is dat de slachtoffers hun verhaal hebben kunnen doen, dat ze het idee hebben dat ze er niet alleen voor staan.

Welke campagnes worden er op dit moment nog meer gevoerd tegen de soja-industrie?

Samen met andere organisaties in Nederland, Europa en Latijns-Amerika zullen we hoorzittingen organiseren met Europarlementariërs. Ook dan zullen we getuigen laten overkomen, zodat de misstanden die het gevolg zijn van Europese nalatigheid beter voor het voetlicht komen. Het parlement kan ook vragen stellen, onderzoek laten uitvoeren en aanbevelingen doen aan de Europese Commissie. Er moet iets worden geïnitieerd waardoor de import van soja naar Europa beter gecontroleerd wordt en onrechtmatige soja uit de Amazone wordt tegengehouden. De sojacampanje in Europa staat nog in de kinderschoenen, maar begint wel effect te sorteren. In heel Europa ontstaan nu lokale campagnes tegen dit sojamodel dat milieu en mens schaadt.

Onderzoekers bezorgd over mondiaal vleesverbruik

Mensen moeten in de toekomst minder vlees eten om te kunnen komen tot een milieuvriendelijke energievoorziening, een duurzaam watergebruik en een grotere biodiversiteit. Dat blijkt uit Nederlands onderzoek van universiteiten in Amsterdam, Twente en Wageningen. Collectief vegetarisch worden hoeft niet, maar vleesvervangers moeten vaker gegeten worden, luidt het.

De resultaten van het onderzoeksproject 'Profetas' zijn gepubliceerd in het boek Sustainable Protein Production and Consumption: Pig or Peas?, waarvan Nederlands landbouwminister Veerman over een week het eerste exemplaar

overhandigd krijgt. Volgens de onderzoekers is voor 1 kilo vleeseiwit 3 tot 10 kilo plantaardig eiwit nodig, afhankelijk van de diersoort en de omstandigheden. Een kilo rundvlees kost 15 kubieke meter water en een kilo graan 0,4 tot 3 kubieke meter.

Zo'n 75 procent van het beschikbare zoetwater, 35 procent van het beschikbare land en 20 procent van alle energie wordt op dit moment ingezet voor de voedselproductie. De FAO, de voedsel- en landbouworganisatie van de VN, voorspelt dat de negen miljard consumenten in 2050 een vleesproductie van ongeveer 450 miljard kilo per jaar zullen

verorberen. Om de aanslag op de natuur te beperken en grond over te houden voor bijvoorbeeld de energieproductie bepleiten de onderzoekers de aanwending van nieuwe eiwitproducten op basis van erwten of soja. In westerse landen zijn deze producten in opkomst, maar de vleesconsumptie blijft onverminderd hoog. In snel ontwikkelende landen als Brazilië en China neemt de vleesconsumptie sterk toe. Een lagere vleesconsumptie zou verder ook de dierziektebestrijding vergemakkelijken en mensen behoeden voor overconsumptie en de gezondheidsrisico's die daarmee gepaard gaan.

Bron: Agrarisch Dagblad

23 juni: avond Guarani-Wervel in Dendermonde.

Van maart tot mei 2006 liep er een project in het Vrij Handels- en Technisch Instituut van Dendermonde voor de Guarani in Foz do Iguaçu (drielandenpunt Brazilië, Argentinië, Paraguay). Frederik Claerbout en stagiaire Evelien Raman gaven in maart een powerpoint voor 600 leerlingen. Ze brachten er de samenhang van het sojaverhaal in Brazilië en de effecten van dit vernietigend landbouwmodel op de inheemse volkeren. Je kunt die presentatie vinden op het portaal www.wervel.be

Annemie De Smet, de leerkracht die het project in Dendermonde op gang trok, nam van 9 tot 24 april deel aan een inleefreis in Brazilië: bij afvalrapers in São Paulo, bij landloze boeren, bij de Guarani in Foz do Iguaçu. Ze heeft er mooie foto's, die ze verwerkt heeft in een nieuwe powerpoint.

Iedereen is van harte welkom op vrijdag 23 juni om 19u.30 in Dendermonde (Heilige Maagdcollege, ingang Noordlaan): reisverhalen, foto's, projecten, perspectieven. En daarbovenop gezelligheid, muziek, zuiderse sfeer, (h)eerlijke hapjes en drank.

Voorverkoop van kaarten bij Wervel: 2 euro

Project in het Vrij Handels- en Technisch Instituut van Dendermonde voor de Guarani in Foz do Iguaçu, begeleid door Wervel.
Maken van hennepkoekjes om te verkopen

Gocar racen en gesponsord zijn voor het project

Zuivere melk

Oxfam Fairtrade heeft eind mei zijn biochocomelk voorgesteld aan pers en publiek. Met dit product willen ze voor het eerst een brug slaan tussen bioboeren uit Noord en Zuid.

De cacao komt uit de Dominicaanse Republiek, de rietsuiker uit Paraguay en de biologische melk wordt geleverd door de Vlaamse coöperatie Biomelk Vlaanderen. "We zijn vereerd dat we leverancier mogen zijn in dit project", zegt Johan Broekx van Biomelk Vlaanderen. Oxfam Fairtrade is een groothandel in voedingsproducten van eerlijke handel. Die eerlijke handel garandeert de producenten in het Zuiden

een menswaardig inkomen. Bovendien worden zij ook gestimuleerd om te investeren in duurzame landbouw. "Wij kiezen daarenboven voor bio omdat wij niet alleen voorstander zijn van handel met respect voor de mens, maar ook met respect voor het milieu", zegt Katrin Derboven, directeur van Oxfam Fairtrade. Alle partijen in het project werden samengebracht door Vredeseilanden. Biomelk Vlaanderen is een coöperatie van ruim 20 biologische melkveehouders. Sluitstuk van de productie is de melkerij Olympia uit het Vlaams-Brabantse Herfelingen die de biomelk verwerkt en verpakt in glazen flessen. "We hebben bewust gekozen

voor melk omdat dit een product is waar de komende jaren zal strijd om geleverd worden op de wereldmarkt", zegt directeur Jan Aerts van Vredeseilanden.

De biologische chocomelk van Oxfam is vanaf 3 juni te verkrijgen in retourflessen van 1 liter en wordt verdeeld door meer dan 200 Vlaamse Wereldwinkels, 100 Waalse Wereldwinkels en verschillende natuurvoedingswinkels. De kostprijs bedraagt 1,59 euro per liter, leeggoed inbegrepen.

(Artikel overgenomen uit VILT op 23/05/2006)

De nieuwe wervel webstek

Met trots kunnen we je onze nieuwe interactieve website voorstellen. De oude website staken we in een nieuw gebruiksvriendelijk en aantrekkelijk kledje.

Je vindt hem op het vertrouwde adres: **www.wervel.be**. De eerste maanden mochten we al meer dan 8000 bezoekers verwelkomen!

De nieuwe website is participatief. Dit wil zeggen dat de basisgroepen tot op zekere hoogte toegang krijgen tot het beheer van de site om zelf artikels, agendapunten en varia te publiceren. De vrijwilligers zullen hiervoor nog een vorming krijgen op kantoor.

Op onze nieuwe website vind je nu ook een gedetailleerde agenda terug en kan je presentaties downloaden die gebruikt worden tijdens de vormingen. Kortom, het is de moeite waard om eens een kijkje te gaan nemen!

"Keerzijde van biobrandstoffen blijft onbesproken"

Supermarkten en benzinestations

Wat hebben supermarkten en benzinestations gemeen? Beide zijn steeds meer geïnteresseerd in hetzelfde product: landbouwgewassen. De supermarkten om er voedsel van te maken, de benzinestations om ze tot biobrandstof te verwerken. In De Tijd staat journalist Carl Pansaerts even stil bij de productie van biodiesel en bio-ethanol nu in de Kamer het wetsontwerp voor biobrandstoffen is goedgekeurd. We citeren.

We krijgen alleen maar het positieve verhaal van de biobrandstoffen te horen. Ze zorgen voor een verminderde CO₂-uitstoot en zijn dus belangrijk in de strijd tegen de opwarming van de aarde. Zij verminderen onze afhankelijkheid van de peperdure olie uit het woelige Midden-Oosten. Zij creëren binnenlandse banen en kunnen het inkomen van de boeren gevoelig opkrikken.

De keerzijde

Maar de medaille heeft ook een keerzijde. De boeren hebben nu al

problemen om de wereldbevolking te voeden. Dat wordt nog moeilijker als een steeds groter deel van de oogst naar de productie van biobrandstoffen gaat. De VS verwerkten in 2004 circa 32 miljoen ton maïs tot ethanol, een biobrandstof. Die hoeveelheid kan 100 miljoen mensen een jaar lang voeden. In 2004 gebruikte Brazilië nog slechts de helft van zijn suikerriet voor de productie van suiker. De andere helft diende voor de aanmaak van ethanol.

Concurrentie

Op termijn dreigt een strijd om landbouwgewassen los te barsten tussen voedsel- en brandstoffenproducenten. Maïs die op eender welke dag op de wereldmarkt wordt aangeboden, kan eindigen op de rekken in supermarkten, maar evengoed in de brandstoftank van een auto. Dat geldt ook voor tal van andere gewassen. Er dreigt concurrentie tussen het rijke, autorijdende Westen en de arme voedselconsumenten voor dezelfde landbouwproducten. Naarmate de prijs van fossiele

brandstoffen stijgt, wordt het bovendien aantrekkelijker gewassen voor de productie van biobrandstoffen te produceren. Dat kan de druk op het milieu doen toenemen, wat een bedreiging vormt voor de biodiversiteit. De honger naar biobrandstoffen bedreigt de tropische wouden van Brazilië en Zuidoost-Azië. De eerste tekenen zijn al zichtbaar. Stukken Amazonewoud maken plaats voor de aanplanting van suikerriet voor de productie van ethanol.

Bron: VILT

NVDR: Ook een andere keerzijde van koolzaad blijft onbesproken. Zo is voor de duurzame boer biobrandstof (onder de vorm van Pure Plantaardige Olie) een nevenproduct. Hoofdzaak is de perskoek die de problematische soja kan vervangen in het veevoeder. Dat de boer accijnzenvrij de koolzaad olie mag verkopen als biobrandstof is een welkome steun aan de veeteler die lokaal veevoeder gebruikt!

Wervelreis 2006

Het programma van de wervelreis 2006

Een betere bodem voor de toekomst: Agroforestry, BRF, Kemp. Nooit van gehoord? Reis mee met Wervel naar Bretagne en je verneemt er alles van! We maken er kennis met verschillende technieken die naast een goede opbrengst ook de bodem verbeteren door een verhoging van het organische stof gehalte.

Nabij Calais bezoeken we enkele agroforestry percelen, begeleid door Fabien Liagre, de specialist ter zake.

Onderweg naar Bretagne hopen we een kempteler te bezoeken (te bevestigen) en in Rennes worden ons de veelbelovende resultaten van BRF (oppervlakkig onderwerken van gehakselde twijgen) toegelicht.

In Bretagne zullen we een gesprek te hebben met de mensen van de netwerken "reseau semences paysannes" over zaadautonomie en de "reseau d'agriculture durable" omtrent alternatieven voor soja in het veevoeder.

Bretagne

van 26 tot en met 30 augustus

Kostprijs: 200 euro per persoon

Inschrijven voor 31 juli:

patrick@wervel.be of
02/2036029.

'Werkgroep eigen zaadteelt' in beweging!

Eigen zaadteelt

In het voorjaar deden we een oproep tot boeren en tuinders, o.a. in de Wervelkrant, om streekgebonden rassen die nog in productie zijn op de bedrijven, te signaleren.

In gebieden zoals het Mechelse en rond Brussel, met een rijke tuinbouwtraditie moet er toch nog een heel potentieel aanwezig zijn. We dachten dan vooral aan de Mechelse vroege bloemkool of de Brusselse spruitjes, maar uiteindelijk kwamen de reacties alle uit de hoek van de volleggrondswitloof!

Het waren er een vijftal, maar ik denk dat er op het museum van de Belgische witloof, dat zich bevindt naast de Kampenhoutse tuinbouwveiling, en waar we ook een respons van mochten ontvangen, veel meer namen bekend zijn.

Aangepast

De situatie van de tuinders klonk meestal zo dat ze hun beroepsloopbaan aan het afbouwen waren en dat er niet direct opvolging aanwezig was. Als je jaar in jaar uit, hoofdzakelijk rond één teelt gewerkt hebt en daar dan nog jaar in jaar uit, eigen zaden van getrokken hebt dan kan het niet anders dan dat die witloofrassen aangepast zijn. Aangepast aan de grond met zijn bemesting, het type bedrijf, de teeltmethode én aan de mens die er dag in dag uit met hart en ziel aan gewerkt heeft om er het beste uit te halen. We zouden bijna kunnen zeggen dat er zo, op een 'natuurlijke' wijze aan zaadveredeling werd gedaan! Daarom is het terecht dat je dit 'levend erfgoed' niet zomaar teloor kan laten gaan.

Ook voor dieren

We kregen ook een hartverwarmende reactie van het 'Steunpunt Levend Erfgoed' en zo blijkt dat er voor de dieren van het erf een gelijkaardig initiatief bestaat. Er is een centraal contactpunt waar je altijd terecht kan, die het potentieel aan rassen van voorbeeld geiten, kippen en andere enerzijds inventariseert, anderzijds

door het organiseren van activiteiten, stimuleert. Daardoor blijft er een diversiteit aan dieren van het erf aanwezig én blijven ze verbonden met de plek waar ze thuishoren.

Kringloop

Zaadteelt van onze gewassen, waar mogelijk, weer integreren op de bedrijven is terug te brengen op het idee van kringlopen sluiten. Op maatschappelijk vlak met onze hopen aan afval die zijn verwerking moeten vinden, staat de kringlooppedachte centraal. Maar als we het goed voor hebben was het Rudolf

Steiner die er de eerste fundamenteën van aanreikte met zijn landbouwcursus voor boeren in 1924.

Wat bedoelen we daarmee? Door het sluiten van de kringlopen op de bedrijven, waar het enigszins mogelijk is, krijgen we een stabiliteit en een zichzelf regulerend systeem. De basiskringloop is die van plant – dier – aarde en de bijhorende bemesting. Van daaruit kan er aan een bedrijfsindividualiteit gewerkt worden, een (bedrijfs-) individualiteit met, als het goed zit, een stabiel eco-systeem!

Akelei

Op ons tuinbouwbedrijf 'Akelei' proberen we dat ook te doen door o.a. waar enigszins mogelijk aan zaadteelt te doen. Met zijn 40-tal gewassen is het een beetje de zaak om die gewassen er uit te halen waarbij door een minimum aan werk toch een goed resultaat bereikt kan worden. Voor ons uitgangsmateriaal hebben we dikwijls proberen aan te pikken bij variëteiten die in de omliggende bedrijven nog in zaadteelt aanwezig waren. Dit is o.a. de Mechelse winterharde blauwgroene winterprei, de groene selder met de holle stengel, de Mechelse Krombek doperwt. Alleen jammer dat het met die zaadvaste vroege Mechelse bloemkool niet van de grond kwam. Ondertussen is die uit het landschap stilletjes aan het verdwijnen.

Biodiversiteit

Hoorden we laatst in de media dat in de natuur de bio-diversiteit van de planten en dieren mondiaal afneemt? En in sommige gebieden nog meer uitgesproken dan in andere? Dat geldt ook voor onze land- en tuinbouwbedrijven. Door het gebruik van hybriden voor onze voedingsgewassen, is er een brede basis van variëteiten maar ook van genetische diversiteit aan 't verdwijnen in het landschap. Lees goed, in het landschap, want het is wel nog aanwezig in genenbanken en veilig opgeborgen bij de zaadhuizen. Ons 'Levend Erfgoed' wordt ingepakt en opgeborgen! Maar een gewas staat altijd in verbinding met zijn omgeving. Het hoort thuis in een landschap. Meer nog, het is er een uitdrukking van tot in zijn subtielste lagen.

Werkgroep

Ons daarvan ten volle bewust, zijn we begonnen met een 'Werkgroep voor eigen zaadteelt'. Niet alleen is die groep intussen uitgebreid, maar we hebben ook onze naam wat langer gemaakt: 'Werkgroep eigen zaadteelt: voor telersselecties en biodiversiteit. Uit die aanvulling spreekt dat de KRACHT van het initiatief bij boeren en tuinders zelf gelegen is, want daar moet het gebeuren. Soms heb je met een minimum aan handelingen al een behoorlijk resultaat. Het is en blijft ook altijd een leerproces, een leerproces in BOERENHANDEN. En daar gaat WERVEL voor. Met als resultaat een divers en zelfregulerend ECOSYSTEEM! Greet Lambrecht (BD tuinbouwbedrijf "Akelei") Voor de 'Werkgroep eigen zaadteelt voor telersselectie en bio-diversiteit'

Opleiding Bio & BD-landbouw

Beste lezer, ben je geïnteresseerd in de praktijk van biologische landbouw, en wil je eraan werken, door zelf een bedrijf op te starten of eraan mee te werken in sociale, ecologische of productiegerichte landbouwinitiatieven, dan kun je jezelf daarop het best degelijk voorbereiden.

De vernieuwde opleiding BIO- en BD-Landbouw van Landwijzer start in september! (vanaf 2006)

- is combineerbaar met werk door spreading van de stages naar eigen mogelijkheden
- biedt je een persoonlijk leertraject met individuele portfolio

Dit is de enige gespecialiseerde Opleiding bio-landbouw in Vlaanderen. Ze biedt een goede uitvalsbasis om te werken in de professionele biologisch(-dynamisch)e landbouw, op een biologische zorgboerderij of in een omkaderende functie in de bio-sector. Het is een deeltijdse dagopleiding die twee jaar duurt met een dag per week les en daarnaast stages die je zelf kunt spreiden. In de lessen krijg je een brede

basis-beroepskennis aangeboden voor de voornaamste agrarische sectoren (biologische groenteteelt, akkerbouw, veehouderij en fruitteelt), geïntegreerd in een globale visie op gemengde, biologische en biologisch-dynamische bedrijfsvoering.

Landwijzer vzw is erkend door het Ministerie van Landbouw, Administratie Land- en Tuinbouw (ALT), als algemeen vormingscentrum voor de biologische landbouw.

Op zoek naar je
WARE NATUUR ?

opleiding BIO & BD-landbouw

start in september
combineerbaar met werk
individueel leertraject

www.landwijzer.be 03/281 56 00

In de zon even in't zonnetje

Op de vooravond van de bioweek treinen-fietsen we naar het bedrijf van Dirk Rummens en Ann Vandepoel in Vissenaken. Hun e-mailadres luidt 'in de zon'.

Ze staan aan de wieg van Brabants hoevevlees (www.hoevevlees.be) en van de webwinkel hartenboer (www.hartenboer.be). Die webwinkel is één van de vijf genomineerden voor de bio-award 2006. Ze ontvingen bovendien het label 'streekproduct.be' voor hun witblauwe dubbeldoel koeien.

Exact een jaar geleden waren we hier te gast met 15 Brazilianen van Fetraf. Inzet van het gesprek toen was: de moeilijke evenwichtsoefening tussen syndicaal werk en de opbouw van de economische poot met coöperatieven, financiering, etc.

Recht op voedsel

Vanavond strijken hier plaatselijke animatoren neer voor de campagne van

11.11.11. 'Recht op voedsel'. Het is de aanloop tot twee jaar campagne i.v.m. landbouw en dat in het kader van de millenniumdoelstellingen. Het gaat om het samenwerkingsverband '2015 DE TIJD LOOPT' (www.detijdloopt.be). Wervel denkt mee en werkte in VODO-verband met milieu- en derde wereldbeweging het actiemateriaal uit, dat vanavond wordt voorgesteld. Vooral de dumprelatie tussen Noord en Zuid wordt gethematiseerd. Het wordt concreet gemaakt door: 'Uien, een verhaal om bij te huilen'.

In de zon

In het najaar hoor je vast nog veel meer over deze campagne, maar laat ons eerst even bij het bedrijf 'In de zon' stilstaan. Op dit moment zijn er ongeveer 120 runderen op het bedrijf, waarvan gemiddeld 50 koeien gemolken worden. De koeien zijn geen typische melkkoeien, maar een traditioneel ras van de streek: witblauwe dubbel-

2015 DE TIJD LOOPT

Twee jaar campagne i.v.m. landbouw in het kader van de millenniumdoelstellingen. Vooral de dumprelatie tussen Noord en Zuid wordt gethematiseerd.

Het wordt concreet gemaakt door: 'Uien, een verhaal om bij te huilen'.

Voorlopig HOOGTEPUNT:

27 oktober:

- uien(soep) op het menu in scholen, universiteiten, ministeries, bedrijven, ...
- centrale actie om de eisen en politieke verantwoordelijkheid scherp te stellen.

28 - 29 oktober:

- uiensoep in jeugdbewegingen, op recepties, op markten, in bibliotheken...
- acties in jeugthuizen.

doelkoeien, een met uitsterven bedreigd ras. Van de 40 ha grond waarover het bedrijf beschikt, zijn 11 ha weiden, 5 ha maaiweide (ver van de boerderij af), 12 ha voor ruwvoederproductie en 12 ha akkerbouw (cichorei, suikerbieten).

Wegens enkele onzekere factoren kunnen ze nog niet overschakelen naar bio, maar ze willen hun bedrijf heel bewust 'duurzaam' uitbouwen. Het feit dat ze een gemengd bedrijf hebben, schept een aantal kansen. Ze hebben bijvoorbeeld geen mestproblemen. Het bedrijf heeft voldoende grond voor de mest die het produceert. Volgens de normen van het Mestactieplan zouden ze nog mest mogen ontvangen van andere bedrijven, maar dat willen ze niet, omdat je dan niet weet wat er op je velden gebracht wordt.

Duurzaam

Duurzaam betekent voor hen vooral: zoveel mogelijk zelf onder controle hebben en zoveel mogelijk zelf doen. Ze produceren het meeste voeder voor de dieren op het bedrijf, maar ze kopen wel

bietenpulp van de Tiense suikerfabriek en draf (afvalproduct van bier) aan. Dirk gaat dat zelf halen, zodat hij zeker is dat er niets anders onder gemengd wordt.

Krachtvoeder

Doordat ze met een gemengd ras zitten, hebben hun koeien weinig krachtvoeder nodig. Veelal krijgen ze alleen in de maand na het kalven krachtvoeder bij. Het weinige krachtvoeder dat ze bijvoederen, is samengesteld uit Europese producten. Er wordt geen soja gevoederd. Dirk was dan ook in 2005 één van de afgevaardigde boeren op de uitwisselingsreis met Fetraf (zie slottekst op www.wervel.be of op papier aan te vragen bij info@wervel.be). Maïs wordt grotendeels vervangen door gras-klaver en luzerne. Dat maakt het makkelijker om zonder soja te werken. Voor de bemesting wordt vooral de dierlijke mest van het eigen bedrijf gebruikt. Bestrijdingsmiddelen worden beperkt ingezet. Bij de bouw van hun nieuwe koeienstal hadden ze vooral het welzijn van de dieren voor ogen, wat

resulteert in weinig gebruik van geneesmiddelen. Dirk en An hechten ook veel belang aan natuur- en landschapselementen. De natuur die zich naast en in de weiden ontwikkelt, laten ze gedijen zonder ze te laten woekeren. In de weiden zie je nog knotwilgen staan. Ze plantten een houtkant aan en renoveerden een bestaande poel op hun weiden. Kleine landschapselementen worden onderhouden.

Band met consument

Ten slotte vinden ze de dialoog met de consument en met andere groepen in de samenleving van zeer groot belang. Daarom vertonen ze al van de start van Voedselteams interesse voor dat initiatief om de band tussen consument en producent te herstellen.

Kortom: de zonnestralen van 'In de zon' doen een mens opleven in het steeds schriller wordende Vlaamse (boeren)-landschap.

Editie 5 : dinsdag 12 tot maandag 18 september 2006

Duurzame Landbouw Kamp

Voor de vijfde maal op rij slaan JNM (Jeugdbond voor Natuur en Milieu vzw) en Wervel de (boeren)handen in elkaar voor een doe-en-denk week rond duurzame landbouw.

Centraal thema dit jaar wordt 'Denk globaal, eet lokaal'. Die slogan omvat de kerngedachte van wat duurzame landbouw anno 2006 zou moeten inhouden: nadenken over de oorsprong van je voedsel en op basis daarvan de verschillende alternatieven ten opzichte van elkaar afwegen. En bij dat nadenken willen we je graag helpen. Verschillende ervaringsdeskundigen komen hun visie en mening toelichten: de sojaproblematiek, de bodemvruchtbaarheid, toegang tot grond, ecologische efficiëntie, energie in de landbouw, de voorgeschiedenis en de toekomst van de landbouw in Vlaanderen, de verschillende mogelijkheden om lokaal te eten en véél méér.

Samenwerken

Omdat het de vijfde editie is, voegen we drie elementen aan het kampgebeuren toe. Ten eerste werken we ook samen met de Groene Kring, die activiteiten, bedrijfsbezoeken en infoavonden organiseert voor jonge boeren. Vanuit die praktijk zullen zij met ons mee discussiëren. Daarnaast organiseren we een voedsel-kilometers-maaltijd voor de mensen uit de streek. (De afstand die elk ingrediënt van een gerecht en een maaltijd heeft afgelegd, drukken we uit in voedselkilometers.) En, ten slotte, gan we ook gewoon meewerken: geen blablabla maar boemboemboem op het veld.

De Levende Aarde

Naar aloude gewoonte slaan we onze tenten op bij een 'echte boer'. Ditmaal in het Brugse ommeland. Meer bepaald bij 'De Levende Aarde', een biologisch

vollegroonds groentebedrijf waar een grote verscheidenheid aan groenten geteeld wordt. Specifiek voor de thuisverkoop en voor de boerenmarkt.

Jongeren

Een uniek kamp, een uniek moment om veel bij te leren voor iedereen tussen 18 en 30 jaar die zich interesseert voor landbouw en het voedsel op ons bord.

Van dinsdag 12 tot maandag 18 sept.

Inschrijven kan per mail en telefoon via frederik@wervel.be (02 203 60 29, kantooruren) en wouters.jasper@gmail.com.

Meer info kan je ook vinden op de Wervel-webstek (www.wervel.be) onder het thema 'Wat doen we'

Verder dan de slogan...

DENK GLOBAAL EET LOKAAL

Ook al zo vertrouwd met “Denk globaal, eet lokaal” ?

De voorbije maanden is er heel wat in beweging. Woorden kregen kracht en inhoud door daadwerkelijke actie en effectief engagement.

Actie

Misschien was je er zelf wel bij als marktkramer in de wervelstand op één van de biomarkten aan de NMBS-stations van Gent, Antwerpen Berchem, Leuven, Brussel Zuid? Ging je op stap met de boerentoeën in Antwerpen of Gent? Of moest je schuilen voor de regen op de gastvrije Duurzame Keukenbus op het Wereldfeest in Leuven? Liep je verloren op het straatfeest in Kalmthout, hopeloos op zoek naar de Wervelstand of vond je net dat zeldzame stekje van je lievelingsplant op de Planten- en Ecodag in het provinciaal domein De Schorre. Ging je mee fietsen en een bezoekje brengen aan de wervelstand bij Mieke op de Dag van de Aarde in Deinze?

Op al deze activiteiten was Wervel met haar nieuwe infostand en enthousiaste vrijwilligers aanwezig.

Netwerking

Wist je dat de petitie voor het behoud van de hoeveproducten, die je als wervelaar meeondertekende, plechtig overhandigd werd aan Minister Demotte. De partners en een delegatie van boeren uit Vlaanderen, Brussel en Wallonië gaf hem een mand vol lekkers en hij kreeg er een wervelbord bovenop. Of kwam je luisteren naar de campagne 11.11.11 op boerderij In de Zon bij Dirk en An in Vissenaken, het “heilig boontje” spreekavond georganiseerd door Eva (Ethisch Vegetarisch Alternatief) in Gent ? Steun je de campagne van Greenpeace tegen de monocultuur van soja en ontbossing van

De nieuwe vlag van Wervel wordt opgehangen, bij een oude stand

het Amazonegebied? Ging je supporteren op de go-cart race in Dendermonde?

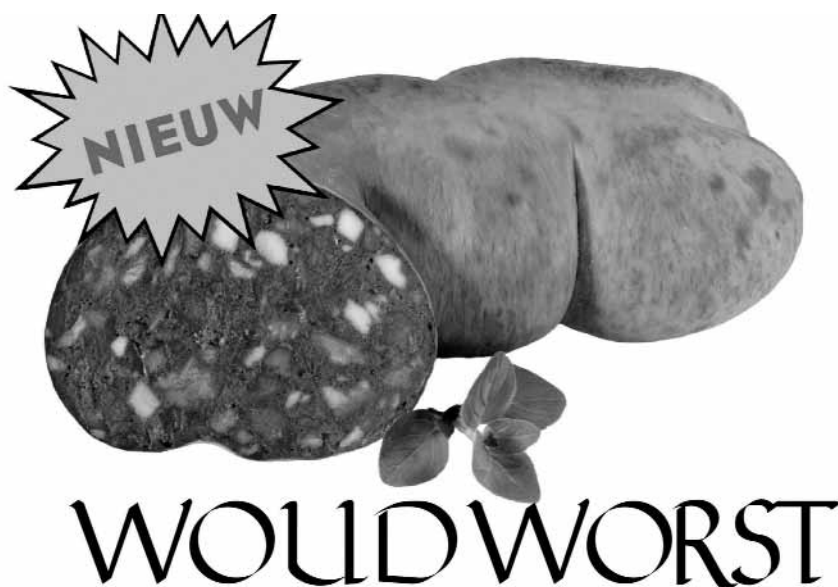
Of ben je één van de actieve vrijwilligers die naar de bibliotheek is toegestapt en het boek “Kruisende Schepen in de nacht” heeft aanbevolen? Eten misschien dank zij jouw tussenkomst meer mensen heerlijk verse lokale producten van onze wervelborden?

Experimenteerde je mee om het perfecte recept voor hennepkoekjes te vinden en te bakken of hielp je mee aan het ontwerpen en lay-outen van de flyer ‘Denk globaal, eet lokaal’, de wervel t-shirt of de onderlegger?

Deed je mee aan de promotie- van de woudworst? Of bracht je een bezoekje aan je favoriete restaurant met de vraag of ze misschien van onze borden willen eten?

Petitie bij een nieuwere stand

Deze heerlijke Woud-Worst is gemaakt van diverse soorten vlees uit de intensieve veehouderij. De verwerkte dieren zijn gevoed met grote hoeveelheden soja die speciaal hiervoor worden verbouwd in voormalig regenwoud en savanne in Zuid-Amerika.

KORTINGSBON
Bij inlevering van deze bon bij de kassa van uw supermarkt krijgt u een woud-worst voor een bedrag van onder de kostprijs. Deze dodelijk goedkope aanbieding is mogelijk gemaakt door:
* ILICALE KAP VAN REGENWOUDE EN SAVANNE VOOR DE SOJATELT.
* ONTBOSSING EN VERBODIG GEBRUIK VAN BESTRIJDINGSCHIMIELEN.
* HET INKRIJVEN VAN LAND VAN KLEINE BOEREN ZONDER COMPENSATIE.
* EEN OVERDADIGE VLEESPRODUCTIE IN EUROPA.

ONTBOSSING, HONGER, LANDLOZE BOEREN: ZE ZULLEN ME EEN WORST WEZEN!

Net als onze heerlijke nieuwe woudworst, zijn nog veel meer lekkere worsten, boutjes, steaks, speklapjes,... te vinden in uw supermarkt die bijdragen aan een-jawel: onleefbare situatie voor de plattelandsbevolking in Zuid-Amerika. Een korte schets:

Om 1 kg Belgisch varkensvlees te kweken, heb je 4 kg veevoeder nodig. Een derde van dat voeder is soja uit Zuid-Amerika.

U, als Belg, consumeert jaarlijks gemiddeld 65 kilo vlees. Twee keer meer dan goed voor u is. Een vernietigende trend die zich ook in de rest van de wereld verder zet.

De enorme groei van de soja-productie in Zuid-Amerika voor onze vleesconsumptie zorgt voor de vernietiging van miljoenen hectares regenwoud en savanne. In 2004 was het sojaoppervlak er al uitgebreid tot 38 miljoen hectare, ruim 5 maal de oppervlakte van België en Nederland samen. Voor Paraguay betekent dit dat binnen 6 jaar al het waardevol regenwoud verdwenen zal zijn.

Kleine boeren kunnen temidden van deze soja-woestijn niet overleven en moeten vaak naar sloppenwijken migreren op zoek naar inkomsten en overleven. Uw overdreven vleesconsumptie draagt bij aan armoede, hoera!

www.wervel.be

Denk globaal - Eet lokaal

Uit een foldertje gebruikt voor de soja-campagne van Wervel

Pedagogische Interne vorming

30 september 2006
Maatschappelijke visie op landbouw

Landbouw in een sociaal-ecologische context.

Vanuit welke cultuur komen we tot de instrumentalisering van natuur, bodem en dieren?

Vanuit welke cultuur kunnen we hierop een tegenvoorstel doen, ingebed in de maatschappij van vandaag en in de hedendaagse ecologische context?

- Joost Dessein doet een inbreng over het sociaal-culturele veld binnen Vlaamse landbouw;
- Geert Iserbyt over Biodynamische Landbouw als concreet voorbeeld;
- Peter-Tom Jones (o.v.) over zijn boek "Globaal ten onder, pleidooi voor een Ecologische Economie".

Voor inschrijving en info contacteer
patrick@wervel.be
of 02/2036029

ADVERTENTIE

- biologische vleespakketten van eigen fokkerij voor puur natuur rundvlees

- natuurhoning en honingkaarsen,

- allerhande honingproducten

- boerderij borduringen, droog-creaties en allerhande Bio-boerderij-producten

- eieren, groenten en fruit

Biologische Zorgboerderij
De Boere Zakdoek

Nispenseweg 87
4709 RR Nispen
(N-Brabant, Nederland)
Tel: 0031- 165-365137
Fax: 0031-165-364127

openingsuren: van maandag t/m
zaterdag van 13.00 tot 16.30 uur

Wervel deed er haar duit in het zakje..

Een bord met meer waarde en minder kilometers.

Heb je zin in een wervelsnack met klinkende naam zoals: groentenwrap met boekweitmeel met yoghurtsaus of fruitchutney en groene garnituur of lasagne met vlaamse groenten, bladerdeegpasteitje met aardappel, peterselie, ajuin en gehakt...

Bezoek onze website en lees je krant aandachtig. Onze wervelkoks vergaderen en koken en experimenteren. Hou de actualiteit in de gaten of kom er bij om te brainstormen wat we doen in het kader van de Week van de Smaak.

Het kmkg concept

Onze folder Denk Globaal Eet lokaal vraagt je aandacht !

Weet je hoeveel kmkg er op je bord ligt als je friet met vlees en boontjes eet ?

Voedselkilometers krijgen steeds meer aandacht. Reeds verschillende organisaties gebruikten kilometerberekeningen in sensibiliseringscampagnes rond voeding en milieu. OIVO, PIME, Goede Waar en Co (NL) zijn er enkele. Hierbij wordt steeds het absoluut aantal kilometers in rekening gebracht. Ook al zit er maar 0,2 g peper in een receptje, de 7700 km van Indië naar België tellen mee.

Wervel is van mening dat wereldhandel in voedsel op zich niet slecht is. Het mag de lokale economieën echter niet vernietigen, het mag de lokale ecosystemen niet aantasten en de lokale landbouw niet ontwrichten. Daarom zijn vooral de grote bulktransporten van basisproducten als soja nefast. Ook al gebeurt dit transport zeer efficiënt (in liter olie per kg getransporteerd product), toch lijkt het transport van producten als vanillebonen minder problematisch.

Daarom brengen we de transportafstanden proportioneel in rekening per gewicht dat uiteindelijk in een recept verwerkt wordt.

Naar analogie met een elektrisch verwarmingstoestel van 2 kilowatt (kW), die met drie branduren per dag een degelijks verbruik heeft van 6 kWh, zal een portie puree van 0,1 kg 215 kmkg "wegen" als de aardappelen uit Cyprus komen (2150 km van Brussel). Schep je meer op, dan weegt dat meer

door.

Verder worden in de berekeningen alle (substantiële) grondstoffen nodig voor de productie van een voedingsproduct mee in rekening gebracht. Vijf liter sproeistof voor 3 ton boontjes niet, maar veevoeder (tot 6 kg voor een kg vlees) uiteraard wel.

Het is maar dat je het weet !

Denk globaal, eet lokaal.

En 'gezondheid'

Dat Wervel al jarenlang campagne voert rond soja en aanverwanten. Dat Wervel en Fetraf aan beide kanten van de oceaan rond hetzelfde werken, weten we onderhand ook wel. Momenteel loopt een gezamenlijk project van Fetraf, Wervel, Pime van de Provincie Antwerpen en Ferm local: 'Verder dan de soja'. Rond alternatieven dus voor de allesvernietigende monoculturen van soja enerzijds en intensieve dierenhouderij/vleesconsumptie anderzijds. Tegelijkertijd maken we beweging rond 'Denk globaal, eet lokaal'. Hier rond maken we onder meer een onderlegger.

En wat heeft dat nu te maken met gezondheid? Met de obesitas, die oprukt aan beide kanten van dezelfde oceaan. Zwaarlijvigheid wordt niet alleen een epidemie in de Verenigde Staten van Amerika. Nee, ook in de Verenigde Staten van Brazilië, de VS van Europa, in China, wereldwijd. Tegenover de 855 miljoen mensen die honger lijden staan er 1,1 miljard mensen die te dik zijn. Ironie is dat de zwakkere bevolkingsgroepen de eerste slachtoffers zijn van de alomtegenwoordige suikers in onze industrievoeding, van de vetten, fastfood, frisdranken, chips en andere inwerpselen.

Het Europees Parlement wou deze trend te lijf gaan met nieuwe regelgeving. De Europese Commissie wil al langer de misleidende en ongefundeerde reclame voor voedingswaren aanpakken. Voortaan zouden beweringen als 'slank binnen de week', 'weerstandsvormogen' of 'houdt u jong' moeten beoordeeld worden door het EU-agentschap voor veilige voeding, het EFSA. Consumentenorganisaties vrezen echter dat het een maat voor niets wordt. Het lobbywerk van de voedingsmultinationals is nu eenmaal veel te sterk. In Brussel staat 1 lobbyist

van de consumentenverenigingen tegenover 100 van de voedingsindustrie.

Om de daad bij het woord te voegen, kookten enkele Wervelaars tijdens het Pinksterweekend voor 70 mensen in één van de armste en meest multiculturele buurten van Brussel: Kuregem/Anderlecht. De producten werden niet tegen de goedkoopste prijs in de supermarkt gekocht, maar bij Boeregoed (www.boeregoed.be) en bij de plaatselijke wereldwinkel. De maaltijd was vleesloos als antwoord op de vele vleescrisissen (gekke koeien, kippengriep, varkenspest, Mond- en Klauwzeer, dioxine en aanverwanten). Op het menu stond 'rijst en bonen'... op Braziliaanse wijze. En daar lag het verband tussen globaal denken, lokaal eten... en gezondheid.

Soja in je bibliotheek.

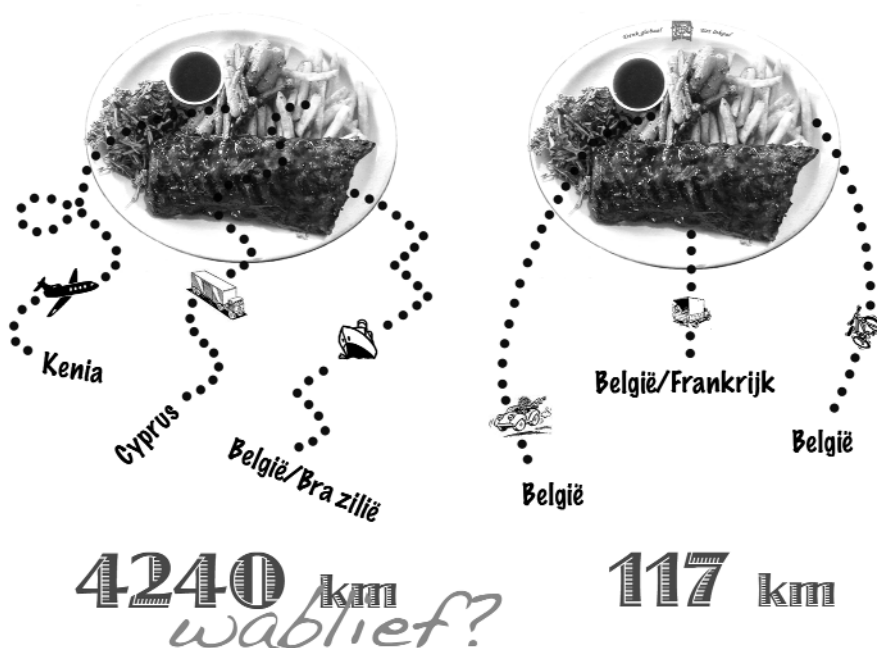
'Kruisende schepen in de nacht. Soja over de oceaan.', het laatste Wervelboek vond goed zijn weg in Vlaanderen en in Nederland: bij consumenten, boeren, veevoederproducenten, de milieu- en derde wereldbeweging die nu gezamenlijk actie voeren rond de Millenniumdoelstellingen.

In juli zal het boek ook in het Portugees verschijnen bij www.cefuria.org.br. In november worden vanuit het boek in Zuid-Brazilië heel wat activiteiten ontwikkeld rond 'soja en voedselsoevereiniteit', zowel bij de basis van de boeren-vakbond Fetraf, als aan diverse universiteiten.

Maar ondertussen wachten nog honderden bibliotheken in Vlaanderen op het sojaboek. Wil jij ook in je plaatselijke bibliotheek binnenstappen en meedelen dat je het sojaboek wil lezen. Of ze het niet willen bestellen?

Slechts één adres: www.wervel.be

Zoek de vier verschillen

1. Boontjes uit Kenia ?!

Verse prinsesseboontjes uit Kenia worden van 6560 km ver aangevlogen. Een portie van 100 g wegen 656 km.kg... Eenzelfde portie boontjes van de lokale boer leveren hooguit 10 km.kg op.

2. Frietjes uit Cyprus ?

Best lekker, maar wel een lange reisweg voor zware aardappelen: 2150 km. 100 g Frietjes wegen zo 215 km.kg op je bord... Lokale patatjes zijn 1 kg.km licht of zelfs minder.

3. Belgisch varkensvlees ?

Om 1 kg Belgisch varkensvlees te kweken, heb je 4 kg veevoeder nodig. Een derde van dat voeder is soja uit Brazilië of Argentinië. In totaal wegen 300 g spare-ribs zwaar door met 3369 km.kg. Spare-ribs van varkens op een regionaal voederregime wegen 105 km.kg.

4. Denk globaal, eet lokaal!

Onze wereld lust geen kilometerkost.
Het milieu niet, de boer niet, de consument niet.
Voedsel dat via korte keten wordt verhandeld, is verser en gezonder, vervuult minder én levert de landbouwer een eerlijke prijs op.
Het hoeft bovendien niet meer te kosten.

Vier tips voor je millimetermaaltijd:

- Let bij je aankoop op het land van herkomst.
- Koop seizoensgroenten.
- Koop via korte keten (markt, voedselteam, hoevewinkel).
- Wees zuinig met vlees en koop het bij een boer die soja mijdt uit het rantsoen. Enkele verkooppunten vind je op www.wervel.be.

Meer info over de berekening van gewogen afstand (km.kg) en soja vind je op de website of in onze brochures.

ZATERDAG 1 JULI 2006

MEDEWERKERS FAMILIEDAG

Een dagje Gent

Om elkaar te 'ont'moeten, gezellig samen te zijn en te 'ont'haasten,
nodigen wij jullie uit op onze medewerkers familiedag.

We krijgen een ludieke rondleiding door Gent en bezoeken de Blauwe Bloem
(oudste bestaande natuurvoedingswinkel van Gent, zie vorige Wervelkrant),
"een oefenplek voor nieuwe, associatieve economie"
zoals Luuk Humblet en Mia Stockman zichzelf noemen.

We sluiten af met een lekkere maaltijd in het GEC.

Laat je verwennen en kom mee genieten !

Meer info en inschrijvingen bij katrien@wervel.be of 02/2036029

Wervel T-shirt

Voor ons
campagne-t-shirt
in hennep
Denk Globaal
Eet Lokaal
kan je
intekenen
tot 5 september
voor de prijs
van 20 Euro.

Intekenen bij
katrien@wervel.be
of 02/2036029

Agenda

23 juni	Avond Guarani-Wervel in Dendermonde (zie p. 8)
01 juli	Medewerkers-familiedag in Gent (zie p. 19)
03 juli	Bijeenkomst basisgroep Limburg over grondproblematiek
09 juli	Boerentoeeren fietstocht basisgroep Vlaams Brabant
07 augustus	Bijeenkomst basisgroep Limburg
08 augustus	Bijeenkomst basisgroep Oost- en West-Vlaanderen.
20 augustus	Opendeurdag op het Livinushof in Waterland-Oudeman bij Carlos Noë en Sonja Sucaet Thema : KempVoordracht over soja-problematiek.
26-30 augustus	Wervelreis naar Bretagne (zie p. 10)
09 september	Boerentoeeren Antwerpen
12-18 september	Duurzame landbouwkamp in het Brugse Ommeland.
17 september	Dag van de landbouw. Fietstocht boerentoeeren West-Vlaanderen
september	Fietstocht boerentoeeren Limburg.
30 september	Pededay, interne vormingsdag: Maatschappelijke visie op landbouw (zie p. 18)
30 september	Boerentoeeren Antwerpen
07 oktober	Boerentoeeren Antwerpen
16 oktober	Wereldvoedseldag en Lancering Landbouw 2015
16 oktober	Actie in samenwerking met Bevrijde Wereld in Sint-Niklaas over sojaproblematiek
03 november	Dagprogramma over Biodiversiteit Gast spreker : Vandana Shiva
16-25 november	Week van de Smaak

Contactpersonen

BASISGROEPEN

Vlaams-Brabant	Jeroen Watté 0484/719541 of jeroenwatte@chello.be
Oost en West-Vlaanderen	Katrien Van Oost, 02/ 203 60 29 of katrien@wervel.be
Antwerpen	Cis Van Eyndhoven 03/ 664 55 02 of m.vaneyndhoven@telenet.be
Limburg	Frans Beckers 089/ 61 17 62 of Frans.beckers@zutendaal.be
Brussel	Jonas Van Reusel 0497/43 68 83 of jonazito@skynet.be

THEMAGROEPEN

gentechnologie	Louis De Bruyn louis.debruyne@pandora.be
landbouwbeleid	Bavo Verwimp 014/26 77 34 of bavo.verwimp@tiscali.be
bomenlandbouw	Jonas Van Reusel 0497/43 68 83 of jonazito@skynet.be

SECRETARIAAT EN COÖRDINATOREN

Frederik Claerbout, 02/ 203 60 29 of frederik@wervel.be
Patrick De Ceuster, 02/ 203 60 29 of patrick@wervel.be
Katrien Van Oost, 02/ 203 60 29 of katrien@wervel.be
Luc Vankrunkelsven, 02/ 203 60 29 of luc@wervel.be